

14. 11. 2023

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Zvýšení nemocenských dávek (a náhrady mzdy) prostřednictvím valorizace redukčních hranic (vyměřovacího základu pro jejich stanovení) pro rok 2024

K 1. lednu 2024 dojde k pravidelné (každoroční) valorizaci redukčních hranic, a to denního vyměřovacího základu - samozřejmě odvozovaného od výše příjmu nemocensky pojištěného zaměstnance, z něhož se stanoví (počítají) nemocenské dávky vyplácené státem. Současně v návaznosti na to dojde i k valorizaci započitatelného průměrného hodinového výdělku používaného pro výpočet náhrady příjmu v prvních 14 dnech dočasné pracovní neschopnosti či karantény vyplácené zaměstnavatelem, přičemž i on je obdobně redukován.

Výše redukčních hranic průměrného výdělku se odvíjí od redukčních vyhlášených pro redukcí vyměřovacího základu. Reálný příjem se totiž nezapočítává při stanovení náhrady příjmu nebo výše nemocenských dávek celý, nýbrž čím vyšší je, tím méně se z něj v jednotlivých intervalech výše příjmu počítá, přičemž tyto intervaly příjmu jsou právě určovány redukčními hranicemi.

Této problematice z oblasti nemocenského zabezpečení se věnujeme každoročně, když se zabýváme změnami parametrů nemocenského pojištění zaměstnanců pro další nadcházející rok. Tentokrát v tomto článku však zůstaneme **toliko u valorizace redukčních hranic**.

Další změny parametrů nemocenského pojištění přináší zákon o konsolidaci veřejných rozpočtů

Změny týkající se účasti na nemocenském pojištění, tedy povinnosti odvádět na straně jedné pojistné z dosaženého příjmu ze závislé činnosti a na straně druhé týkající se práva (nároku) na nemocenské dávky vydají totiž tentokrát na na samostatné pojednání. - Kupř. určení částky (dosaženého zúčtovatelného započitatelného příjmu za kalendářní měsíc) pro účast na nemocenském pojištění na základě **dosaženého příjmu z dohody o provedení práce bude od 1. ledna 2024 konstruováno zcela jinak než dosud.**

Redukční hranice pro stanovení nemocenských dávek

Pokud jde tedy o zvýšení redukčních hranic: Dochází tím ke zvýšení té části příjmu, která se započítává (zohledňuje) při výpočtu nemocenských dávek nebo náhrady příjmu (vyplácené z důvodu dočasné pracovní neschopnosti nebo nařízené karantény). Nepočítá se totiž celý příjem. - Náhrada mzdy není pochopitelně 100%ní, ani sociální dávky nekompenzují ušlý příjem plně.

Pro účely výpočtu výše nemocenských dávek se tedy nezohledňuje celý výdělek zaměstnance, ale jenom jeho určitá část – skutečný výdělek se zmenšuje se prostřednictvím tzv. redukčních hranic pro úpravu denního vyměřovacího základu.

1. redukční hranice v r. 2023 činí 1345 Kč, nově od 1. 1. 2024 to bude **1466 Kč**,

2. redukční hranice v r. 2023 je představována částkou 2017 Kč, nově pro rok 2024 to bude **2199 Kč**,

3. redukční hranice je v r. 2023 na úrovni 4033 Kč, nově půjde o **4397 Kč**.

Uvedené nové redukční hranice byly vyhlášeny ve Sbírce zákonů sdělením Ministerstva práce a sociálních věcí č. [313/2023](#) Sb.

Redukce denního vyměřovacího základu (příjmu zohledňovaného pro výpočet výše nemocenských dávek) se provede tak, že se započte

- do 1. redukční hranice 90 % denního vyměřovacího základu, (to platí pro nemocenské, ošetrovné a dlouhodobé ošetrovné, avšak pro stanovení peněžitě pomoci v mateřství, otcovské poporodní péče a vyrovnávacího příspěvku v těhotenství a mateřství se z denního vyměřovacího základu do 1. redukční hranice počítá celých 100 % denního vyměřovacího základu)
- z části denního vyměřovacího základu mezi 1. a 2. redukční hranicí se započte 60 %,
- z části mezi 2. a 3. redukční hranicí se započte 30 %,
- k části nad 3. redukční hranicí se nepřihlédne.

Redukční hranice pro náhradu příjmu v prvních 14 dnech dočasné pracovní neschopnosti nebo karantény

Obdobně se redukuje i průměrný hodinový výdělek při stanovení výše náhrady mzdy za prvních 14 dnů dočasné pracovní neschopnosti nebo karantény. Ani on se nezohledňuje celý, nýbrž se upravuje (snižuje se) podle příslušných hodinových redukčních hranic. Tyto redukční hranice nejsou vyhlášovány ve Sbírce zákonů, ale je třeba je dopočítat. Získají se tak, že se redukční hranice (denního vyměřovacího základu) pro výpočet nemocenského a dalších nemocenských dávek násobí koeficientem 0,175, a poté se zaokrouhlí na haléře směrem nahoru. Koeficient 0,175 vyjadřuje poměr kalendářních dnů a obvyklých pracovních dnů v týdnu, tedy 7 : 5 dále dělený standardním počtem pracovních hodin ve směně, tedy osmi (tj. 7 : 5 : 8).

- $1466 \text{ Kč} \times 0,175 = 256,55 \text{ Kč}$
- $2199 \text{ Kč} \times 0,175 = 384,83 \text{ Kč}$
- $4397 \text{ Kč} \times 0,175 = 769,48 \text{ Kč}$

Redukční hranice průměrného hodinového výdělku tak nově od 1. 1. 2024 činí:

- **1. redukční hranice 256,55 Kč** namísto dosavadních 235,38 Kč, přičemž se z uvedené části (částky) hodinového příjmu (do této hranice) započte 90 %,
- **2. redukční hranice 384,83 Kč** namísto stávajících 352,98 Kč – z příjmu přesahujícího 1. redukční hranici až do hodnoty 2. redukční hranice se započte 60 %,
- **3. redukční hranice 769,48 Kč** oproti dosavadním 705,78 Kč, přičemž se z částky přesahující 2. redukční hranici až do částky ve výši 3. redukční hranice započte 30 %.
- Částka nad třetí redukční hranici se nezapočítává, nezohledňuje.

Výše náhrady mzdy

Náhrada mzdy nebo jiného příjmu (za hodinu) činí 60 % redukovaného hodinového výdělku. A to jen **za dny, které jsou pro zaměstnance pracovními dny, a za svátky, za které jinak přísluší zaměstnanci náhrada mzdy nebo se mu plat nebo mzda nekrátí.**

Při výpočtu náhrady mzdy se určí se průměrný hodinový výdělek, a to stejným způsobem jako

výdělek pro pracovněprávní účely, tj. z předchozího kalendářního čtvrtletí. Pokud zaměstnanec neodpracoval v tomto období alespoň 21 dnů, použije se výdělek pravděpodobný. [\[1\]](#)

Následně se provede redukce výdělku podle redukčních hranic a redukované částky odpovídající jednotlivým intervalům příjmu se sečtou. Následně se stanoveným procentem vypočte náhrada mzdy. Zaokrouhluje se na haléře, teprve za celý kalendářní měsíc se zaokrouhlí na celé koruny směrem nahoru.

Stanovení náhrady mzdy, když zaměstnanec onemocněl v kalendářním dni, kdy již směnu nebo její část odpracoval

Pokud vznikla dočasná pracovní neschopnost ode dne (v den), kdy již zaměstnanec celou směnu odpracoval, začne běžet doba prvních 14 kalendářních dnů trvání dočasné pracovní neschopnosti následujícím kalendářním dnem. Takto bude posuzován i případ, kdy **zaměstnanec odpracuje celou směnu a poté je v tomto dni kupř. hospitalizován ve zdravotnickém zařízení. Odpracuje-li zaměstnanec jen část své směny, začíná běžet prvních 14 dnů trvání pracovní neschopnosti již tímto dnem.**

Výpočet náhrady mzdy, když prvních 14 dnů pracovní neschopnosti popř. karanténa zasahuje do 2 po sobě následujících kalendářních čtvrtletí

Pokud bude dočasná pracovní neschopnost nebo karanténa trvat tak, že v rámci jejích prvních 14 kalendářních dnů připadnou některé dny do jednoho kalendářního čtvrtletí a následující pracovní den nebo dny až do 14. kalendářního dne dočasné pracovní neschopnosti nebo karantény do následujícího kalendářního čtvrtletí, budou se pro výpočet náhrady mzdy při dočasné pracovní neschopnosti používat 2 průměrné hodinové výdělky.

Výpočet výše nemocenského

Výše nemocenského za kalendářní den činí

- 60 % denního vyměřovacího základu (redukovaného příjmu) od 15. kalendářního dne trvání dočasné pracovní neschopnosti nebo karantény, a to do jejich 30. dne,
- od 31. kalendářního dne trvání dočasné pracovní neschopnosti nebo nařízené karantény do 60. kalendářního dne trvání dočasné pracovní neschopnosti nebo nařízené karantény 66 % denního vyměřovacího základu a
- 72 % denního vyměřovacího základu od 61. kalendářního dne trvání dočasné pracovní neschopnosti nebo karantény.

Výše dávky za kalendářní den se zaokrouhluje na celé koruny nahoru.

Vyšší nemocenské pro ty, kdo zachraňují životy a majetek

Výše nemocenského za kalendářní den (tedy od 15. dne pracovní neschopnosti nebo karantény až do jejího ukončení) však činí celých 100 % denního vyměřovacího základu v případech, kdy byl pojištěnec uznán dočasně práce neschopným nebo mu byla nařízena karanténa v důsledku toho, že se prokazatelně podílel v obecném zájmu na hašení požáru, na provádění záchranných nebo likvidačních prací anebo na plnění úkolů ochrany obyvatelstva jako člen jednotky sboru dobrovolných hasičů obce povolané operačním a informačním střediskem integrovaného záchranného systému. To platí obdobně i pro člena ostatní složky integrovaného záchranného systému, který k této složce není v pracovněprávním vztahu nebo ve služebním poměru. Pojištěnec však musí příslušné okresní (v Praze Pražské, v Brně Městské) správě sociálního pojištění doložit příslušné potvrzení ve smyslu ust. § 109 odst. 3 písm. c) zákona o nemocenském pojištění, a to

potvrzení operačního a informačního střediska integrovaného záchranného systému o tom, že (pojištěnec) je členem jednotky sboru dobrovolných hasičů obce nebo členem ostatní složky integrovaného záchranného systému a že k dočasné pracovní neschopnosti nebo k nařízení karantény došlo v souvislosti se shora uvedenými skutečnostmi.

Další nemocenské dávky

Dalšími dávkami nemocenského pojištění - jež se poskytují rovněž za kalendářní dny a stanoví (počítají se) rovněž z denního vyměřovacího základu jako nemocenské (avšak s tím, že **při stanovení výše peněžitě pomoci v mateřství, otcovské poporodní péče a vyrovnávacího příspěvku v těhotenství a mateřství se z denního vyměřovacího základu do 1. redukční hranice počítá celých 100 % denního vyměřovacího základu**, zatímco tedy u ošetrovného a dlouhodobého ošetrovného jen 90 % jako u nemocenského), a proto i u nich dochází příslušným způsobem k valorizaci - jsou:

- peněžitá pomoc v mateřství (nazývaná v běžné praxi mateřská), její výše činí 70 % denního vyměřovacího základu
- ošetrovné, jeho výše činí 60 % denního vyměřovacího základu,
- vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství, jehož výše je dána rozdílem mezi denním vyměřovacím základem zjištěným ke dni převedení zaměstnankyně na jinou práci a průměrem jejích započitatelných příjmů připadajícím na jeden kalendářní den v jednotlivých kalendářních měsících po tomto převedení.
- dávka otcovské poporodní péče (i zákonem zvaná otcovská), vyplácená ve výši 70 % denního vyměřovacího základu, a
- dlouhodobé ošetrovné, vyplácené ve výši 60 % denního vyměřovacího základu.

Automatické navýšení peněžitých nároků (nemocenských dávek nebo náhrady mzdy)

Výše dávek, na které vznikl nárok před 1. lednem kalendářního roku a tento nárok trvá ještě tohoto dne, se upraví bez žádosti od tohoto dne podle nové výše denního vyměřovacího základu stanoveného podle částek redukčních hranic platných od 1. ledna tohoto kalendářního roku. O navýšení nemocenských dávek, ale ani náhrady mzdy nebo platu nebo jiného příjmu za prvních 14 dnů pracovní neschopnosti nebo karantény, tak není třeba žádat, bude provedena automaticky.[\[2\]](#) Nárok na zvýšení nemocenských dávek mají všichni oprávnění pojištěnci, ať jim vznikl nárok na dávku ještě v r. 2023 (před účinností valorizace redukčních hranic) nebo až v r. 2024 (v den účinnosti nebo po účinnosti valorizace).

Komu se náhrada mzdy nebo nemocenské dávky zvýší a komu ne?

Jelikož se však **při stanovení denního vyměřovacího základu pro nemocenské dávky vychází zásadně z příjmu za posledních 12 měsíců**, ovšem **náhrada mzdy nebo platu či jiného příjmu za prvních 14 dnů pracovní neschopnosti se odvozuje od průměrného hodinového výdělku za předchozí kalendářní čtvrtletí podle pravidel zákoníku práce**, není proto u náhrady příjmu zaručeno, že dojde ke zvýšení hmotného zabezpečení po dobu pracovní neschopnosti nebo karantény (jelikož průměrný výdělek se stanoví a mění 4 x do roka, k 1. lednu, 1. dubnu, 1. červenci a 1. říjnu na základě výdělku z předchozího kalendářního čtvrtletí). Pokud došlo k poklesu průměrného výdělku v rozhodném období (aktuálně tedy 4. čtvrtletí r. 2023), ačkoliv v praxi se obvykle zaměstnavatelé snaží, aby byl příjem zaměstnanců před vánočními svátky koncem roku vyšší, než obvykle, může dojít i k následnému poklesu náhrady příjmu v následujícím čtvrtletí (t.j. v 1. čtvrtletí r. 2024), [\[3\]](#) kdežto při dvanáctiměsíčním rozhodném období pro nemocenské dávky by se něco

podobného mělo projevit jen výjimečně - výše příjmu, z něhož se dávky odvozují je takříkajíc více zprůměrována.[\[4\]](#)

Richard W. Fetter,

právník specializující se na pracovní právo a související kapitoly práva občanského

[\[1\]](#) Srov. ust. § 355 zákoníku práce.

[\[2\]](#) Viz ust. § 22 odst. 2 zákona o nemocenském pojištění (zákon č. [187/2006](#) Sb., ve znění pozdějších předpisů).

[\[3\]](#) Je však třeba odlišit situaci, kdy je mimořádná složka mzdy (část mzdy) poskytována za delší období než jen za daný měsíc resp. dané kalendářní čtvrtletí - v praxi jde např. o podíly na zisku, prémie vázané zvláště na celoroční výkon firmy a podíl zaměstnance na něm atp. Pak je nutno určit pro účely zjišťování průměrného výdělku poměrnou část této mimořádně vyplacené složky (části) mzdy připadající na kalendářní čtvrtletí, v němž byla vyplacena (pak ovlivní výši nároků v následujícím kalendářním čtvrtletí). Zbývající část této mzdy se zahrne do hrubé mzdy při zjišťování průměrného výdělku v dalším období (dalších obdobích), přičemž počet dalších období se určí podle celkové doby, za kterou se mzda poskytuje. - Nejvyšší soud ČR uvedený postup dle ust. § 358 zákoníku práce názorně vysvětlil např. v rozsudku ze dne 7. 11. 2016, spis. zn. 21 Cdo 2343/2015): „Byla-li zaměstnanci zúčtována a vyplacena mimořádná odměna za časové období jednoho roku v říjnu 2011, znamená to, že pro účely výpočtu průměrného výdělku je třeba její poměrnou část - jednu čtvrtinu - zahrnout do základu pro výpočet průměrného výdělku i v prvních třech kalendářních čtvrtletích roku 2012“. - Proto mimořádná odměna oceňující roční výsledky práce, která by byla vyplacena spolu se mzdou za říjen 2023 (popř. bude vyplacena spolu se mzdou za listopad 2023 v prosincovém výplatním termínu tak, aby navýšila právě předvánoční příjem), ovlivní výši průměrného výdělku za 4. čtvrtletí roku 2023 a 1. a 2. a 3. čtvrtletí roku 2024, přičemž tyto průměrné výdělky pak ovlivní výši nároků vždy v každém následujícím kalendářním čtvrtletí. (Do hrubé mzdy nebo platu se pro účely zjištění průměrného výdělku zahrne v rozhodném období poměrná část mzdy odpovídající odpracované době.)

[\[4\]](#) Nemocenské dávky zaměstnanců se počítají z tzv. denního vyměřovacího základu, který se zjistí tak, že započitatelný příjem zúčtovaný zaměstnanci v rozhodném období (ve smyslu ust. § 18 zákona o nemocenském pojištění - je to zásadně období 12 kalendářních měsíců před kalendářním měsícem, ve kterém vznikla sociální událost) se dělí počtem „započitatelných“ kalendářních dnů připadajících na toto rozhodné období. (Aby nedocházelo ke snižování denního vyměřovacího základu, a tedy nemocenských dávek, tak jsou některé dny pro zápočet do rozhodného období vyloučeny, a to ust. § 18 odst. 7 zákona o nemocenském pojištění - nepočítají, nezapočítávají se např. dny čerpání neplaceného volna, právě doba čerpání nemocenských dávek aj.

Další články:

- [Okamžité zrušení pracovního poměru učiněné z „opatrnosti“ zaměstnavatele ve světle judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Výroční zpráva ÚOOÚ za rok 2025: nové regulační priority v oblasti ochrany osobních údajů](#)
- [Vadné nařízení vlády č. 493/2025 Sb. a dopady fixace limitů drobných oprav na pronajímatele](#)
- [Nařízení PPWR: cesta do pekla dlážděná dobrými úmysly](#)
- [AML - od zákona č. 253/2008 Sb. k AMLR: co konkrétně musí česká povinná osoba změnit do roku 2027](#)
- [Podmíněné propuštění ve světle zásady ústnosti a přímosti](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 37.: Povinná forma jednání ve smlouvách](#)
- [Poučení z krizového vývoje v kauze bitcoiny](#)
- [EUDAMED: Jednotná databáze mění pravidla hry na trhu zdravotnických prostředků](#)
- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Pohled přes hranice - natáčení pornografických klipů jako důvod výpovědi z nájmu bytu](#)